

Bijstellingen 2003-2005

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 2006.
Bronvermelding is verplicht. Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan.

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2005–2006	= 2005 tot en met 2006
2005/2006	= het gemiddelde over de jaren 2005 tot en met 2006
2005/'06	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2005 en eindigend in 2006
2003/'04–2005/'06	= boekjaar enz., 2003/'04 tot en met 2005/'06

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

1. Inleiding

Op 7 juli 2006 heeft het CBS nieuwe cijfers gepubliceerd over de Nederlandse economie voor de jaren 2003 tot en met 2005. Deze cijfers zijn een actualisering van eerder gepubliceerde gegevens en leiden tot een bijstelling van het beeld van de Nederlandse economie. Volgens de meest recente inzichten groeide de Nederlandse economie in 2003 met 0,3%, waar de vorige raming nog uitkwam op een krimp van -0,1%. Voor 2004 is de groei bijgesteld van 1,7% naar 2% en voor 2005 van 1,1% naar 1,5%. In deze notitie worden de belangrijkste achtergronden van deze bijstellingen gepresenteerd en toegelicht.

2. Vijf ramingen van de jaarcijfers

Het CBS publiceert volgens een vast schema op verschillende tijdstippen over de ontwikkeling van de Nederlandse economie. De eerste cijfers (de Flash) worden 45 dagen na afloop van een verslagjaar naar buiten gebracht. Dit beeld is gebaseerd op de som van 4 kwartaalramingen die voor het betreffende jaar zijn gemaakt. Deze raming wordt herzien bij het beschikbaar komen van de reguliere raming van het vierde kwartaal. Deze is in principe gebaseerd op dezelfde bronnen, zij het dat deze inmiddels een completer beeld van de stand van zaken geven. Zes maanden na het afsluiten van het verslagjaar verschijnt de eerste jaar-raming die gebaseerd is op dan beschikbare jaargegevens. Deze eerste jaarraming wordt tweemaal geactualiseerd en wel na één jaar (de nader voorlopige cijfers) en na twee jaar (de definitieve cijfers). Met deze werkwijze wordt bereikt dat er steeds een beeld van de economische ontwikkelingen beschikbaar is dat aansluit op de meest recent beschikbaar gekomen informatie. Een nadeel is dat de ramingen regelmatig worden bijgesteld omdat de nieuwe en vaak gedetailleerdere informatie leidt tot nieuwe inzichten.

3. Bijstelling 2005

Begin juli 2006 is de eerste jaarraming gepubliceerd die gebaseerd is op de eerste jaarbronnen. Deze raming (de voorlopige jaarcijfers) geeft voor de groei van BBP een bijstelling te zien ten opzichte van de vorige raming van 1,1% naar 1,5%. De hogere groei van het BBP kan herleid worden tot bijstellingen in de onderliggende bestedingscategorieën. De groei van de consumptieve bestedingen van huishoudens (incl. IZW's) is bijgesteld van 0,3% bij de reguliere kwartaalraming naar 0,7% bij de raming van de voorlopige cijfers. Dit is vooral het gevolg van naar boven aangepaste aankopen van de diensten van banken en verzekeraars en van medische en maatschappelijke diensten. De tegenhanger hiervan is te vinden bij de toegevoegde waarde van de financiële en zakelijke dienstverlening die ook opwaarts is bijgesteld. De groei van de consumptie van de overheid komt bij de voorlopige cijfers uit op 0,3%. Dit is een neerwaartse bijstelling van 0,2%-punt als gevolg van nieuw bronmateriaal.

Bij de investeringen is de groei bijgesteld van 2,9% bij de reguliere kwartaalraming naar 3,6% bij de voorlopige jaarraming. Dit is deels toe te schrijven aan een nieuwe raming van de investeringen in stamrechten door de bijzondere financiële instellingen (BFI's). Deels is dit een echo-effect van de bijstelling van de investeringen in 2004 als gevolg van wijziging in de boeking van geleasde vliegtuigen (zie hieronder).

Op basis van nieuw bronmateriaal over de landbouw en de voedingsmiddelenindustrie is de voorraadmutatie fors opwaarts bijgesteld. Dit leidde niet alleen tot een hogere toegevoegde waarde in deze bedrijfstakken, maar ook tot een lager handelssaldo. De uitvoer is met 0,4%-punt neerwaarts bijgesteld. De invoer is ongewijzigd gebleven.

Vanuit de productie zijn de voornaamste bijstellingen te vinden bij de financiële en zakelijke dienstverlening (+1%-punt) en de overheid (+1,1%-punt). Ook de industrie is met 0,7%-punt opwaarts bijgesteld.

4. Bijstelling 2004

Volgens de in juli 2006 gepubliceerde nadervoorlopige raming voor 2004 bedroeg de groei van het BBP in marktprijzen 2%. Dit betekent een bijstelling naar boven van de eerder (juli 2005) gepubliceerde groei met 0,3%-punt.

Bij de consumptie van huishoudens komt de groei volgens de nadervoorlopige raming uit op 0,6% waar bij de raming van de voorlopige cijfers in 2005 nog een nulgroei was vastgesteld. Belangrijke oorzaken hiervan zijn een aanpassing van de uitgaven aan zorg en verzekeringen en de bijgestelde toegerekende bankdiensten (FISIM) die op basis van nieuwe informatie bij deze schatting hoger zijn vastgesteld. De investeringen zijn daarentegen neerwaarts bijgesteld van een groei van 2,9% naar een krimp van 0,8%. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een bijstelling van de investeringen in stamrechten door de BFI's. Het effect op het BBP van deze wijziging is echter nihil. Een tweede element is de wijziging in de boeking van geleasde vliegtuigen. Uit nader onderzoek is gebleken dat een aantal vliegtuigen niet via financial lease maar op basis van operational lease waren aangeschaft. Hierdoor zijn de investeringen en de invoer naar beneden bijgesteld. Ook deze bijstelling heeft geen effect op het BBP. Ten slotte is voor de bouw en de investeringsgoederenindustrie nieuwe informatie beschikbaar gekomen waardoor eerder ingezette cijfers naar beneden moesten worden bijgesteld.

De invoer is met 1,4%-punt neerwaarts bijgesteld. Dit heeft te maken met de registratie van vliegtuigen en de investeringen in stamrechten (zie hierboven). De uitvoer is met 0,5%-punt neerwaarts bijgesteld.

5. Bijstelling 2003

Voor het jaar 2003 zijn nu de definitieve cijfers gepubliceerd. Hiermee komt de groei van het BBP in vergelijking met de definitieve uitkomsten voor 2002 uit op 0,3%. De nieuwe raming betekent dat in tegenstelling tot eerdere meldingen de economie in 2003 is gegroeid. Bij de vorige schatting, die in juli 2005 is gepubliceerd was er nog sprake van een krimp met 0,1%. Per saldo een bijstelling van 0,4%-punt.

Dit veranderde beeld van de ontwikkeling van de Nederlandse economie is voor 0,2%-punt toe te schrijven aan de consumptie van huishoudens. De krimp van 0,7% in de huishoudconsumptie, zoals die bleek uit de nader voorlopige cijfers, is, op grond van nieuwe cijfers van de detailhandel, bijgesteld naar -0,2%. Dit weerspiegelt zich ook in een hogere groei van de toegevoegde waarde bij de handel, horeca en reparatie (+1,8%-punt). De consumptie van de overheid is bijgesteld van 2,4% naar 2,9%. Dit werd veroorzaakt doordat het beeld dat uit de uiteindelijke opgaven van gemeenten naar voren kwam, afweek van het beeld dat ontstond op grond van de cijfers van de voorlaatste schatting. Deze nieuwe informatie over de gemeenten had ook invloed op de investeringen. De teruggang hiervan is verminderd van -3,5% naar -1,5%. Naast de bijstelling bij gemeenten speelde hierbij ook de bijstelling van de investeringen in de landbouw en in woningen een rol. De groeicijfers voor in- en uitvoer zijn, op grond van nieuwe informatie, verlaagd van 2,0% voor beide categorieën naar respectievelijk 1,8% en 1,5%.

Bijstellingen groeicijfers voor de jaren 2003–2005

	2003			2004			2005		
	Nader voorlopig	Definitief	Bijstelling	Voorlopig	Nader voorlopig	Bijstelling	Jaarraming o.b.v. reguliere kwartaalraming	Voorlopig	Bijstelling
	%		%-punt	%		%-punt	%		%-punt
<i>Bestedingscategorie/bedrijfsklasse</i>									
Bruto binnenlands product (mp)	-0,1	0,3	0,4	1,7	2,0	0,3	1,1	1,5	0,4
Bruto investeringen bedrijven	-3,7	-2,0	1,7	4,9	0,8	-4,1	3,1	3,7	0,6
Bruto investeringen overheid	-2,8	0,4	3,2	-6,2	-8,3	-2,1	-2,0	3,5	5,5
Consumptie huishoudens incl. IZWh	-0,7	-0,2	0,5	0,0	0,6	0,6	0,3	0,7	0,4
Consumptie overheid	2,4	2,9	0,5	0,0	0,1	0,1	0,5	0,3	-0,2
Invoer goederen en diensten	2,0	1,8	-0,2	7,8	6,4	-1,4	5,1	5,1	0,0
Uitvoer goederen en diensten	2,0	1,5	-0,5	8,5	8,0	-0,5	5,9	5,5	-0,4
TW bouwnijverheid	-4,2	-5,5	-1,3	-4,2	-5,5	-1,3	1,9	1,8	-0,1
TW energie- en waterleidingbedrijven	4,3	-1,5	-5,8	-3,7	-2,3	1,4	-0,9	-0,1	0,8
TW handel, horeca en reparatie	0,3	2,1	1,8	3,3	3,4	0,1	3,0	2,8	-0,2
TW industrie	-1,6	-1,1	0,5	1,2	1,6	0,4	-0,5	0,2	0,7
TW landbouw, bosbouw en visserij	4,0	4,1	0,1	4,9	6,0	1,1	1,1	1,1	0,0
TW overheid	1,8	1,9	0,1	-0,3	0,0	0,3	-0,5	0,6	1,1
TW vervoer, opslag en communicatie	2,5	2,8	0,3	4,0	3,5	-0,5	1,8	1,8	0,0
TW zorg en overige dienstverlening	2,2	2,1	-0,1	1,4	2,2	0,8	1,0	1,1	0,1
TW financiële en zakelijke dienstverlening	-1,0	-0,2	0,8	0,9	1,8	0,9	2,4	3,4	1,0
TW delfstoffenwinning	-4,0	-3,1	0,9	10,9	10,8	-0,1	-8,6	-9,1	-0,5
Bruto toegevoegde waarde totaal (bp)	0,0	0,5	0,5	1,7	2,0	0,3	1,1	1,6	0,5